

Sivistysvaliokunta ja Otaniemen TEK-tutkijat yksimielisiä yliopistolaista: määräaikaisuuksille oltava lainmukaiset perusteet

Julkisessa keskustelussa yliopistolakiuudistuksesta on nostettu esiin yliopistojen autonomia ja virkasuhteiden muuttaminen työsuhteiksi. Näitä on pidetty lakiesityksen suurimpina ongelmakohtina.

Edellämainittujen lisäksi Otaniemen TEK-tutkijat on yliopistolakiuudistuksen alkuhetkestä alkaen kiinnittänyt huomiota lakiesityksissä esitettyihin heikennyksiin tutkijoiden suojaan määräaikaisia työsuhteita vastaan. Olemme laatineet lakiesityksistä kaksi kannanottoa, jotka päätyivät myös TEK:n ja JUKO:n kannanottoihin asiasta, ja edustajamme kutsuttiin antamaan sivistysvaliokunnalle asiantuntijalausunto. Kannanottojemme sisältö on lyhyesti seuraava: yliopistoissa ei tule sallia nykyisestä työsopimuslaista poikkeavia määräaikaisuuksien perusteita.

Kannaotot ja lausunto sivistysvaliokunnalle allaolevissa linkeissä.

http://www.tek.fi/ci/pdf/kerhot/otti/lausunto_yliopistolaki_TEK.pdf

http://www.tek.fi/ci/pdf/kerhot/otti/Lausunto_yliopistolaista_20090219.pdf

http://www.tek.fi/ci/pdf/kerhot/otti/Kosunen_Lausunto_SIV_20090428.pdf

Mietinnössään

(http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/sivm_5_2009_p.shtml)

lakiesityksestä sivistysvaliokunta toteaa mm seuraavaa:

Määräaikaiset työsuhteet. Työsopimuslain 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan työsuhteet on voimassa toistaiseksi, jollei sitä ole perustellusta syystä tehty määräaikaiseksi. Työnantajan aloitteesta ilman perusteltua syytä tehtyä määräaikaista työsuhteesta samoin kuin ilman perusteltua syytä tehtyjä toisiaan seuraavia määräaikaisia työsuhteita on pidettävä toistaiseksi voimassa olevina. Työsopimusten päätyyppeinä ovat siten toistaiseksi voimassa olevat sopimukset. Määräaikaisia ovat sopimukset, joiden päättyminen määräytyy objektiivisin perustein, kuten päivämäärän, tietyn tehtävän loppuun saattamisen tai tietyn tapahtuman perusteella.

Yliopistojen henkilöstöstä yli puolet on määräaikaisissa palvelusuhteissa. Tähän vaikuttavat osin työn luonne ja osin hankekohtainen rahoitus. Hallituksen esityksessä korostetaan pysyvän työvoiman tarpeen tyydyttämisessä toistaiseksi voimassa olevia työsuhteita. Määräaikaisten sopimusten käyttöä ei voida tällöin pitää sallittuna. Esityksen mukaan yliopistolaissa ei ole tarpeen säätää työsuhteista poikkeavia määräaikaisten perusteita. Toisaalta korostetaan, että määräaikaisten sopimusten käyttö ei ole rajoitettua niissä tapauksissa, joissa menettelyyn on perusteltu syy kuten työn luonne, sijaisuus, harjoittelu

tai muu näihin rinnastettava syy sekä muu suoritettavaan työhön liittyvä peruste kuten alan vakiintunut käytäntö.

Valiokunta korostaa, että työsopimuslakia on tarkoitus soveltaa kokonaisuudessaan yliopistojen palvelussuhteisiin. Esityksen perusteluissa mainittu alan vakiintunut käytäntö ei valiokunnan näkemyksen mukaan täytä työsopimuslain edellyttämää perusteltua syytä määräaikaiselle työsuhteelle. Määräaikaisuuksien käytön laillisuus on ratkaistava tapauskohtaisesti työlainsäädännön periaatteiden mukaisesti, ottaen lainsäädännön mahdollistavalla tavalla huomioon yliopistoissa tehtävän työn erityispiirteet, esimerkiksi perusteltu tarve käyttää määräaikaisia tuntiopettajia tietyissä tehtävissä. Alan vakiintunut käytäntö on käsitteenä kuitenkin liian täsmennyksen. Valiokunta arvioi, että jatkossa on yliopistoissa kiinnitettävä selvästi nykyistä enemmän huomiota määräaikaisuuksien käytön lainmukaisuuteen perusteisiin. Tavoitteena tulee olla, että nykyisten määräaikaisten palvelussuhteiden osuus kaikista palvelussuhteista vähenisi selvästi. Tutkijanuran houkuttelevuutta heikentää nykytilanteessa sen ennakoimattomuus ja katkonaisuus. Siksi myös valmisteltavana olevassa neliportaisessa tutkijanuramallissa on tarkkaan harkittava määräaikaisten palvelussuhteiden käyttömahdollisuus.

Tavoitteemme estää mm. "vakiintuneen käytännön" käyttö määräaikaisuuden perusteena, ja määräaikaisuuksien kategorinen vähentäminen näyttää onnistuneen, mutta vasta uuden yliopistolain soveltaminen käytäntöön osoittaa lopullisesti hävisimmeko vai voittimmeko. Tällä hetkellä näyttää taas hiukan paremmalta.

Sopimusneuvotteluista: Syksyllä alkavat työ- ja virkaehtosopimusneuvottelut, ja neuvotteluista povataan vaikeita. TTK:n JUKOlainen lakkotoimikunta on kokoontunut järjestövalmiuden nostamiseksi asianmukaiselle valmiustasolle neuvottelujen ajaksi. Kaikkein eniten neuvottelijamme tarvitsevat jäsenistömme laajaa tukea neuvotteluissa.

Hyvää kesää Otaniemen TEK-tutkijoiden hallituksen puolesta toivottaen,
Marko Kosunen, pj